

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H.C. van der Ent, Dordrecht-Centrum; Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. L.W. van der Meij, Alphen a.d. Rijn; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Zeist; Ds. P. van Zonneveld, Driebergen; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Het wonderbare werk van de Heilige Geest

„Want gij hebt niet ontvangen de Geest der dienstbaarheid wederom tot vreze; maar gij hebt ontvangen de Geest der aanneming tot kinderen, door Welke wij roepen: Abba, Vader!”

Romeinen 8 : 15.

Johannes op Patmos heeft gezien een schare voor de troon van God en voor het Lam, een schare die niemand tellen kan. Ik dacht dat er in de Bijbel staat: velen zijn geroepen, weinig uitverkoren. Klopt dat nu wel? Is dat niet in tegenspraak met elkaar? Neen! De weinigen blijken toch een schare te zijn die niemand tellen kan. Dus zelfs niet tien of twintig miljoen, maar ontelbaar velen.

Er komt een vraag op. Deze: zou dat wat Johannes gezien heeft geen utopie zijn geweest? Als we toch letten op al die tegenkrachten ten opzichte van het Evangelie. Zeker, er was eerst een opmars. Maar vandaag is er de secularisering. Wat een tegenstand, wat een vijandschap, wat een ongeloof! Toch een schare die niemand tellen kan? Ja zeker! Door de Pinkstergeest. Hij is er de waarborg van. Door niets tegen te houden. Die Geest is de Geest der genade. Dat wordt onderstreept door die woorden die Paulus zegt tot de Romeinen: „gij hebt ontvangen de Geest”. De Heilige Geest ontvangen is geen zaak van verdienste. Dat is een zaak van genade, van enkel genade. Jezus Christus heeft het geven verdiend. Door Zijn werk, doordat Hij aan het vloekhout heeft gehangen, doordat Hij aan het vloekhout is gestorven. Hij heeft de Heilige Geest verworven. Het ontvangen is door Hem en van Hem. Kan het ook van u gezegd worden dat u ontvangen hebt de Heilige Geest? Ik persoonlijk moet de Heilige Geest ontvangen. Dat moet; 't is het allernoodzakelijkste.

Want zonder de Pinkstergeest blijf ik dood, dood in zonden en misdaden. Zal ik leven, eeuwig leven dan moet ik de Pinkstergeest ontvangen.

Welk een rijke prediking: dat grote geschenk, die levendmakende Geest wordt om niet ontvangen. Moet u het van 't gegeef hebben? Kijk, dat is het eerste wat de Geest doet: Hij maakt gesloten handen tot open handen, tot bedelaarshanden. Dan leren we 't gebed: „Och, schonkt Gij mij de hulp van Uwe Geest”.

Weet u waarin het ten volle uitkomt dat de Geest de Geest der genade is? In Romeinen 7 beschrijft Paulus wie de mens van zichzelf is. De mens wordt getypeerd als vlees, als enkel vlees. Vlees, zo zijn we als gevallen mensen; vleselijk en verkocht onder de zonde. Alleen maar vlees, waarvan het bedenken is vijandschap tegen God. Vlees en Geest dat hoort niet bijeen. Dat ligt mijlenver uiteen. Hier komt de grootheid van het Pinksterwonder naar voren. De Pinkstergeest wordt gegeven aan vleselijke mensen! Waarom zegt u: hoe zou het voor mij ooit Pinksteren kunnen worden? Wilt u, onwaardige, u eerst waardig maken? Wilt u een streep halen door dat woord genade? Weet dat de Geest is de Geest der genade.

De Geest is ook de Geest der verlossing. Dat is het tweede waarvoor hier het Woord ons

plaatst. Hij is de Geest der verlossing. Waar verlost Hij dan van? Van de wet! Paulus schrijft: Gij hebt niet ontvangen de Geest der dienstbaarheid wederom tot vreze.

De Heilige Geest is niet de Geest der dienstbaarheid wederom tot vreze. Wat wordt daarmee bedoeld? Wel onder het Oude Testament was er de dienstbaarheid. In 't Grieks wordt een woord gebruikt dat betekent: slaafse dienst, een dienst van slavernij. Een slaaf in vroeger tijd had een harde dienst. De meester droeg hem het werk op. Denkt u aan Israël in Egypte. Israël onderworpen. De Egyptenaren heer en meester. De slavendrijvers zweepten voort. Altijd doen en meer doen, dag en nacht.

Dat was de situatie onder het Oude Testament. Er was de eis van het werkverbond: doe dat.

Wij hebben het werkverbond verbroken, maar God heeft het niet verbroken. God eist: doe dat. In geen andere weg leven. Doe dat en gij zult leven. Wilt u naar de hemel, wilt u zalig worden, wilt u eeuwig leven, alleen door wetsvolbrenging, volmaakte wetsvolbrenging. Wie niet aan die eis volkomen voldoet, die treft de vloek der wet: het doemvonniss. Voort zweept de wet van het werkverbond, al maar voort. Een keiharde meester. De slaaf hier moet altijd vrezen, vrezen of hij wel genoeg gedaan heeft.

Is het geslacht van slaven uitgestorven? Is de slavernij ook in deze zin afgeschaft? Helaas niet. Ze zijn er ook vandaag nog: mensen springlevend aan het werkverbond.

Evenwel die slaafse dienst is niet van de Geest, maar van het vlees. Het vlees dat zich zoekt te behouden. Door de werken der wet. Verdienen, rechten laten gelden, de knechts-gestalte. Straks het loon eisen dat rechtens toekomt.

De Heilige Geest verlost van de wet, van die slaafse dienst. Hij maakt vrij van de wet, van de eis, van het vonnis, van de vloek der wet. Hij maakt vrij van de vrees, van de voortdurende angst niet genoeg gedaan te hebben.

Hoe verlost Hij? Wel: Hij doet sterven aan de wet door de wet. Hij leert geen verwachting van de wet meer over te houden. Dat is een pijnlijke zaak voor het vlees, voor het ik. Dat wordt kruisiging genaamd, en wat is pijnlijker en smartelijker dan de kruisdood sterven? Zwaar en menigmaal die wet overreden, en dan de vloek der wet! Verloren? Neen, ik heb 't verloren. De Heilige Geest leidt naar Golgotha. Welk een woord vanaf dat vloekhout: „het is volbracht!” Hemelse muziek voor een verloren mens! Daardoor vrij van de wet. Geheel en al. Welk een verlossing!

Neen, echt niet, de Geest is niet de Geest der dienstbaarheid wederom tot vreze. Altijd toch weer het pogen door de werken der wet. Nog weer het aantrekken van de werkkie. Maar hoort u: de Geest is niet de Geest der dienstbaarheid wederom tot vreze. De Geest verlost van die slaafse dienst. Hij maakt slaaf af, helemaal. Hij, Hij maakt . . . van slaaf tot kind.

Dat is het derde dat in de tekst naar voren komt. De Geest is de Geest der aanneming. Gij hebt, zo zegt Paulus tot de Romeinen, gij hebt ontvangen de Geest der aanneming tot kinderen, door Welke wij roepen: Abba, Vader!

De Geest is dus de Geest der aanneming tot kinderen. Hier ziet u wat Zijn werk is. Hij maakt weer kind. Neen, niet van nature. Geadopteerd, aangenomen. Maar dan toch kind, geheel en al. Onbegrijpelijk wonder. Wonder van genade. Wonder van het welbehagen, van verkiezende liefde.

Ik van mijzelf een kind van de satan. Vrijwillig, moedwillig van God afgevalen, Hem de rug toegekeerd. Het Vaderhuis uitgegaan. Daarom een kind van de toorn, dat alleen recht heeft op de eeuwige toorn, een ellendig zondaar. En dan nu een koningskind, kind van God. Welk een genade! Welk een liefde! Welk een eer!

Dat maakt de Heilige Geest nu. Hier is Zijn werk. De Pinkstergeest maakt tot kind. Hij leidt tot de eeuwige, natuurlijke Zoon van God. Hij, Jezus Christus, Gods eigen Zoon, Zijn eniggeboren Zoon, Deze kind des toorns geworden. Geheel vrijwillig. „Zie, Ik kom om Uw wil te doen”. In Gethsemané voor Hem God geen Vader meer, maar Rechter, een Rechter Die het bloed en het leven opeist. Op Golgotha een verlaten kind. Geen Vaderarmen meer, geen Vaderliefde meer, geen Vaderoog meer. Verlaten. Al Gods toorn en al Gods vloek over Hem uitgestort. Door Hem, in Hem weer kind.

Diezelfde Geest doet nu roepen: Abba, Vader! Let u erop: door Welke zo staat er. Niet ik doe roepen. Hij doet roepen. Hier is Zijn werk. Hier is de vrucht van de Pinkstergeest. Hij doet roepen. Dit noem ik de triomf van de Heilige Geest. Tegen alle ongeloof en vijandschap en vleselijk bedenken in. O neen, niet ik breng mij daar. De Heilige Geest brengt daar. Daartoe is Hij uitgestort. Hij herstelt in de rechte verhouding.

Door die Geest ga ik roepen, en dat roepen is aanroepen, God als Vader, Abba Vader. Abba is het aramese woord voor vader. Staat het er nu niet dubbel? Neen! Ab, abba, dat zijn de eerste klanken van een kind. Niet dat een kind reeds aramees leert. Maar een kind begint niet met vader. Altoos met ab, abba. Dat wordt papa, en pas later vader. In geestelijke zin niet anders. Maar het wordt wel: vader. Daar leidt de Geest naar toe. Dat is uiteindelijk Zijn werk. Hij doet God aanroepen als Vader.

Zo is de Pinkstergeest de Geest der genade, der verlossing en der aanneming. Daarom zal er straks zijn een schare die niemand tellen kan. Dat is door niets en door niemand af te keren. Door die Geest vanwege het werk van Jezus Christus naar het Vaderhuis om te staan voor de troon en voor het Lam om daar te zingen van het wonder van Gods verkiezende liefde, van het wonder van Christus' plaatsvervangend werk en van het wonderbare werk van de Heilige Geest.

Ds. v. Z.

Van de administratie

De betaling van het abonnementsgeld over 1986 druppelt nog steeds langzaam binnen. Heeft u de acceptgirokaart voor betaling van uw abonnementsgeld al opgestuurd? We verwachten er nog ongeveer 400. Bent u de kaart kwijt geraakt? We sturen u graag een andere. Bent u het vergeten? Doet u het dan alstublieft spoedig. Dat bespaart ons veel werk en u extra kosten.

Bij voorbaat dank.

Aan giften ontvingen we in de afgelopen periode f 322,50,

terwijl we 4 nieuwe abonnees konden inboeken. Hartelijk dank.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de Redactie

1. Ontmoetingsdag. De volgende ontmoetingsdag van vrienden en vriendinnen van Bewaar het Pand zal D.V. te Kampen worden gehouden op zaterdag 30 augustus a.s. We hopen in het volgende nummer de namen van de sprekers te kunnen noemen. Laten we bovengenoemde dag noteren en voor de ontmoetingsdag vrij houden. Natuurlijk onder het voorbehoud: zo de Heere wil en wij leven.

2. School voor Dundas en Hamilton. Ik ontving per giro weer een gift van f 100.- van mw. vdBS voor de school. Aan mijn schoonzoon, die uit Canada over was en mede de belangen van de school behartigt, kon ik een bedrag van f 3000.- meegeven, wat hem zeer verheugde, temeer daar men zit met de financiering van een schoolbus ter vervanging van een oude bus die moest worden afgeschreven. Tot hiertoe heeft de Heere het altijd weer welgemaakt. Hartelijk dank voor aller meeleven, ook voor bovenvermelde gift.

B.

De grootheid van Gods lankmoedigheid

2.

Wat kan er vandaag op kerkelijk terrein al niet op door. Als kerkmens de wereld gelijkvormig worden. Als kerkmens tegen het door God gesteld gezag schoppen. Hoeveel huwelijken van kerkmensen gaan er niet stuk. Wat een ruzie, wat een konflikten op kerkelijk terrein. Wat een liefdeloosheid, een verbijten en vereten van elkaar. Wat een verwerpen en veroordelen van elkaar, wat een onbewogenheid met mensen die ook op reis zijn naar de eeuwigheid, met mensen die ook een onsterfelijke ziel hebben. Afschrijven van de ander, het doen alsof de ander niet meer bestaat, het kletsen, het roddelen, het lasteren. O moeten we ons niet verbazen, moeten we niet stukgebroken worden vanwege Gods lankmoedigheid. Dat Hij de kandelelaar nog niet heeft weggenomen, dat de kerk er nog mag zijn, dat die kerk nog niet is veranderd in een synagoge van satan, neen het is niet te danken aan strijders voor de waarheid, het is niet te danken aan onze prestatie, het is alleen Gods lankmoedigheid. Wat geeft de Heere er bewijzen van dat Hij lankmoedig is!

Maar nu ook heel persoonlijk. Is die lankmoedigheid van de Heere over u al een wonder geworden? De Heilige Geest leert mij niet verstaan de zonde van de wereld of de zonde van de kerk, maar allereerst de zonde van mijzelf. Hij leidt van de zonde-daden naar het zondaar-zijn. Ik meen als we nog zoveel bezig zijn met de wereld en met mensen om ons heen we nog maar weinig inzicht hebben gekregen in onze verdorvenheid. Eens kwam ik bij een oude broeder. Ik vond hem in de keuken aan de tafel met zijn hoofd op de armen snikkend. Mijn vraag wat eraan scheelde hoorde hij niet, zo ging een kanarie in z'n kooi tekeer. Ik werd boos op het beestje. Op mijn herhaalde vraag dichtbij, hief hij het gelaat op, en met dat betraande gezicht antwoordde hij: o dominee, de kanarie zingt Gods lof en ik, ik als het pronkstuk der schepping om Gode het hoogste loflied te zingen, ik zwijg, ik heb een gesloten mond, ik ben er geheel en al onbekwaam toe en dat door eigen schuld, ik ellendig mens!

Kijk, zo ontdekt de Heilige Geest nu dat ik onbekwaam ben tot enig goed, verdorven, een vijand van God en van Christus, afkerig, hardnekkig, wederspanning. Dat wordt nu het grootste verdriet in het leven van Gods volk. Ze gaan van zichzelf walgen, ze gaan van zichzelf zeggen dat ze geheel verwerpelijk zijn, dat God hen rechtens voor eeuwig kan wegwerpen. Tranen schreien ze dat ze zich zo bevinden, dat ze nu zo zijn.

Zulken gaan zich kinderlijk verbazen dat God ze niet wegwerpt. Er komt een en al verwondering dat de Heere lankmoedig is. 't Wordt een onbegrijpelijk wonder. Immers

wat wij niet meer gebruiken kunnen, wat niet meer aan het doel beantwoordt dat werpen wij toch weg. Als het theekopje op de vloer valt en in zoveel stukken daar ligt, wat moet je ermee, je pakt stoffer en blik en veegt het op en werpt het in het vuilnisvat. Waarom heeft de Heere nog niet weggeworpen? Waarom is Hij zo lankmoedig? Petrus heeft door de Heilige Geest geschreven: de Heere is lankmoedig over ons, niet willende, dat enigen verloren gaan, maar dat zij allen tot bekering komen. 't Gaat onbekeerde om uw bekering. Daarom roept Petrus ertoe op om de lankmoedigheid des Heeren voor zaligheid te achten. De Heere geeft er bewijs van dat Hij geen lust heeft in uw dood. Op rouwkaarten staat soms: "in de gezegende leeftijd van". We zouden beter kunnen schrijven: "vanwege de lankmoedigheid Gods". Al die jaren, maanden en dagen dat we mogen leven staan in het teken van die lankmoedigheid. 't Is de Heere te doen om uw zaligheid. Daarom draagt en spaart Hij. Daarom verdraagt Hij. Daarom betoont Hij Zijn lankmoedigheid.

Omdat de Heere zo lankmoedig is over u, zult u nooit moeten zeggen of denken: ik weet niet of de Heere mij zalig wil hebben. Doet u dat wel, dan betekent het dat u Gods lankmoedigheid over u niet verstaat. Zie toe dat u, om het met de woorden van Paulus te zeggen, de rijkdom van Gods lankmoedigheid niet veracht. Verschrikkelijk als we die als niets achten, zonder enige betekenis. Hoeveel te zwaarder zal dan de straf zijn. Nogmaals, 't is de Heere te doen om uw zaligheid. Het Evangelie van de Zaligmaker wordt u verkondigd. Hij, Jezus Christus, de Zoon van God, over Wie Gods lankmoedigheid niet is geweest. Wiens leven in het midden der jaren werd afgesneden. Over Wie al Gods toorn en vloek en straf is uitgestort. Die gehangen is geworden aan het vloekhout op Golgotha. Om Hem is Gods lankmoedigheid over u. Die lankmoedigheid is een vrucht van Zijn lijden en sterven. Neen, die lankmoedigheid is niet gefundeerd in iets van u, vindt slechts z'n grond in het werk van Christus. In die vrucht moogt u delen. In die vrucht die daarom tenvolle genade- vrucht is.

Nu is er zaligheid, volkomen zaligheid voor mensen die wegwerpelijk zijn, onnut, waard om eeuwig te worden weggeworpen. Nu worden vijanden om niet met God verzoend. Nu worden goddelozen om niet gerechtvaardigd.

Eens kwam ik aan een sterfbed toen satan net op bezoek was. Hij kwam zijn prooi opeisen. Hij wees op al het bedreven kwaad, hij wees op de vuilheid van het kleed, hij wees op het verdorven hart. Hoe zou zo'n mens nu naar de hemel kunnen. Staat er boven de hemelpoort niet geschreven: hier zal niet inkomen al wat onrein is? Het zweet gutste van het gelaat van de stervende. Op eenmaal richtte hij zich op en riep: satan, je moet bij mijn Borg en Zaligmaker zijn. Op datzelfde moment viel hij terug in de kussens en straalde de vrede van zijn aangezicht. Christus was zijn enige hoop en verwachting. Toen moest satan vluchten. Door het geloof dat uit Christus leeft, werd hij overwonnen. Christus is het alleen. Door Zijn volbracht Middelaarswerk, door Zijn Borgwerk zaligheid. Hij is de volkomen Zaligmaker. Hoe meer inzicht in mijn verdorvenheid, in mijn wegwerpelijkheid en vloekwaardigheid, des te groter wordt Hij. 't Wordt in het leven van Gods kind al meer door genade alleen. 't Kan ook niet anders, want dat kind zal weer aan het scheppingsdoel beantwoorden, en niet alleen dat, het zal eeuwig zingen van al Gods deugden.

Nog twee dingen moet ik nu zeggen. Allereerst dit. We kunnen ons ergeren aan Gods lankmoedigheid. Nu denk ik aan de dienaar des Woords Jona. Ik zie hem zitten op een heuvel bij Ninevé. Hij zit te wachten op de voltrekking van het oordeel. Heel Ninevé moet naar Jona's oordeel in de eeuwige verdoemenis geworpen worden. Het zijn maar heidenen, heidenen die dat verdiend hebben. Evenwel, de Heere is lankmoedig. Het oordeel komt niet, en daar is Jona boos over.

Dat is erg, nietwaar? Ik hoop dat wij ervoor bewaard worden om te zitten te wachten op het einde van Gods lankmoedigheid, op de

komst van de oordelen Gods. Ik meen dat we dan weinig inzicht hebben gekregen in onze straf- en doemwaardigheid.

Het tweede is dit. Ik denk aan Jeremia, ook al weer een dienaar des Woords. Hij bad eens deze woorden: "neem mij niet weg in Uw lankmoedigheid over hen". Vijanden stonden Jeremia naar het leven. Zou de Heere Zijn lankmoedigheid betonen aan die vijanden dan zou dat Jeremia z'n leven kosten, dan zouden ze hun gang kunnen gaan. Ik hoop dat we ook daarvoor bewaard worden. Ware christenen worden het beeld van Christus gelijk. Zelfs hun vijanden wensen ze niet toe de eeuwige verdoemenis. Maar ze vouwen hun handen en bidden: Vader vergeef het hun, want ze weten niet wat ze doen.

Tenslotte, hoe groot is Gods lankmoedigheid over mij. Wordt dat harde hart stukgebroken? Gaat u u verwonderen over die lankmoedigheid? Och dat nu een gesloten mond opengaat en vanuit een verbroken hart oprijst het lied:

*Barmhartig is de Heer' en zeer genadig;
Schoon zwaar getergd, lankmoedig en
weldadig;*

*De Heer' is groot van goedertierenheid.
ds. Van Zonneveld.*

Uit het land van de Bijbel

57.

C. HET KRIJGSWEZEN (3).

b. De delen van de "wapenrusting" van de christen.

Vooraf een kort overzicht over de "samenstelling" van de verschillende delen.

Al de delen van de "wapenrusting" maakten de soldaat tot een "kleine vesting". Van het hoofd tot de voeten was hij toegerust. Geen enkel open plekje zag men. Neen, dat zou funest zijn voor de strijder. Slechts een enkel open plekje zou "winst" zijn voor de vijand. Noodzakelijk zijn dan ook *alle* delen van een wapenrusting. "Doet aan de *gehele* wapenrusting Gods". Want het betreft hier de *ware* christen in de geweldige strijd des geloofs! En wel tegen de overheden, tegen de machten, tegen de geweldhebbers der wereld, der duisternis dezer eeuw, tegen de geestelijke boosheden in de lucht, (vers 12). En daarbij "tegen de listige omleidingen des duivels," (vers 11).

O, dan mogen we hierbij toch wel ten eerste ook denken aan onze hoogst ernstige tijd, welke wij en onze jeugd beleven! En dat wij toch zouden bekleed worden met zulk een noodzakelijke "wapenrusting", ja, zulk een "wettige" strijder zouden worden.

"Doet aan de gehele wapenrusting Gods!" O, smeken we toch om dié genade.

Laten we hier ook mogen wijzen op de noodzakelijkheid om deel te ontvangen aan het *heil* in Christus! Want dat laat de apostel hier in zijn brief aan de Efeziërs ook heel duidelijke uitkomen in het verband.

Laat zijn brief aan de Efeziërs niet zeer schoon de RIJKDOM VAN HET HEIL in Christus uitkomen! Maar óók om daaraan *deel* te ontvangen en wel door de noodzakelijke weldaad van de "LEVENDMAKING". (Efeze 2 vs. 1 en 4).

Want zó krijgt de ware christen toch ook deel aan die machtige strijd des geloofs! Dat schrijft de apostel zo nadrukkelijk in Efeze 4 vs. 1:

"Zo bid ik u dan, ik de gevangene in de Heere, dat gij wandelt waardiglijk der roeping, met welke gij geroepen zijt."

En dan mag de ware strijder ervaren, dat het geen "hopeloze" strijd is, hoe geducht ook de vijanden zijn. En dat zijn zij metterdaad. Dat mag de strijder anderzijds niet onderschatten. Ja, daarop moet hij steeds berekend zijn. Het zijn de "geweldhebbers der wereld, der duisternis dezer eeuw."

We lezen toch bij Job, dat de Heere vroeg aan de satan op de dag als de kinderen Gods kwamen, om zich voor de Heere te stellen: "vanwaar komt gij?" En toen antwoordde satan: "Van om te trekken op de aarde en die te doorwandelen."

En dan zien we, dat de vorst der duisternis van *alles* op de hoogte is!

En geldt dit ook niet bijzonder voor de dag van *vandaag*? Neen! De vorst der duisternis

kan niet alles, maar wel heel *veel*!

O, zie hem toch ook *ons* land doorwandelen en hij weet precies waar we wonen, bijzonder ook onze *jeugd*!

O, hoe noodzakelijk is het, om zijn "listige omleidingen" waar te nemen en die te doorzien! Want, let er toch *wél* op: hij bewerkt alles ten kwade . . . *van boven uit*! Zo is hij bezig met zijn "cellenbouw" via lectuur, radio en televisie!

Zo *bezwabberen* zij heel de atmosfeer en vanzelf met het doel, dat wij en bijzonder onze kinderen, onze jeugd erdoor verontreinigd worden!

O ouders, onderwijzend personeel en allen, die leiding hebben te geven: *waakt*!

En waar wij nu allen van nature een "voorzichtig verdrag met de hel" gesloten hebben in ons verbondshoofd Adam, smeken we dan om de genade van de Heere, ten einde verlost te worden uit die vreselijke machten der duisternis, ja, dat de Heere ons te sterk worde en tot Zijn onderdanen make, ten einde ook bekleed te worden met die geestelijke "wapenrusting" uit de "hemelse *smidse*." O, zij is te verkrijgen . . . om *niet*!

En gij, die geen vreemdeling zijt gebleven van deze wapenrusting, hoe staat het met het gebruik ervan? De apostel schrijft: "doet aan"! En hoe gaat dit? Wel . . . *op de knieën*! "Met alle bidding en smeking", zo lezen we.

Dr.

Ds. v. L.

De merktekenen der christenen

9.

In artikel 29 van de Ned. Geloofsbelijdenis komen we de woorden tegen: "niet afwijkende noch ter rechter- noch ter linkerhand". Deze woorden wijzen op veel, ja spreken van veel. Veel zou men er tegen in kunnen brengen. De "ja-maars" zouden zich kunnen vermenigvuldigen, wanneer deze zin besproken wordt. Toch moeten we bedenken, dat ze voluit Bijbels zijn. We komen ze in de Heilige Schrift tegen. In Deuteronomium 5 lezen we ze. Had de Heere Zijn wet aan Israël op de berg Sinaï gegeven. Voor Israël werd de inhoud en de strekking van de Tien Geboden door de voortgaande openbaring verduidelijkt. Hartelijk wekte Mozes het volk op: "neemt dan waar, dat gij doet, gelijk als de Heere Uw God u geboden heeft en wijkt niet af te rechter- noch ter linkerhand. In al de weg, die de Heere Uw God u gebiedt, zult gij gaan; opdat gij leeft en dat het u wel ga en gij de dagen verlengt in het land, dat gij erven zult".

Wat nu onder het "niet afwijken naar rechts en naar links" verstaan moet worden wordt in vers 33 duidelijk aangegeven.

Wat nu eis is, Goddelijke eis is, en wat strekt tot verheerlijking van de Heere, werd Israël voorgehouden en er werd zelfs op aangedrongen. Op het houden en onderhouden van Gods geboden en het gaan in 's Heeren wegen zou zeker volgen Israëls welvaart en zegen. Ook dit had de Heere aan Israël verzekerd. En die verzekering des Heeren is er nog. Het is niet te vergeefs het pad van Gods geboden te gaan en de weg des Heeren te bewandelen. Maar wie heeft er lust toe? Wie heeft er zin in? Voor wie trekken de geboden des Heeren? Voor wie is de weg des Heeren aantrekkelijk? Wie gaat met vaste schreden voort op de weg der zaligheid? Wie wijkt niet af naar rechts of naar links? God de Heere geeft in Zijn Woord aan de werkelijkheid van ieder mens. Hoe dwaalziek het hart is, komen we tegen in Gods Woord. Zal dan niemand kunnen beantwoorden aan wat de Heere vraagt? Is er niemand die de rechte weg gaat en op die weg blijft voortgaan? Op die vraag geeft bijzonder het Nieuwe Testament het antwoord. In het Nieuwe Testament, in dat rijke deel van de Godsopenbaring worden we gewezen op Jezus Christus. Hij had geen eigen wil, zoals wij. Gods wil was Zijn wil. Steeds heeft hij daar blijk van gegeven. Zijn hoogste vermaak lag in de betrachtning van Vaders wil. In woorden en daden. Toen de discipelen de Samaritanen zagen komen en zij vreesden, dat de Meester niet aan eten toe zou komen, drongen zij daar bij Hem op aan en zeiden: "Rabbi, eet!" De Meester gaf hun echter het wonderlijke antwoord, dat Hij

een spijs had om te eten, die zij niet wisten. Onthutst keken ze elkaar aan, vragend wie Hem toch wel te eten had gebracht.

En wat hoorden de discipelen uit Jezus' mond: "Mijn spijs is, dat Ik doe de wil Desgenen, Die Mij gezonden heeft en Zijn werk volbrengt". En dat werk heeft Hij volbracht. In zwaar lijden, in Zijn hevigste verzoeken, helse aanvallen en benauwdheden, ja in de uren van Gods verlaten, bleef Hij belijden en maakte Hij waar: "niet Mijn wil, maar Uw wil geschiede". Door de kracht nu van Zijn Geest wordt de harde, onbuigzame wil van de mens gebroken en worden er die hoedanigheden ingestort, dat de lust en de liefde ontstaan om naar alle geboden Gods te gaan leven. Christus heeft voor de wetsovertreding voldaan, de vloek van de wet heeft Hij gedragen en Hij heeft verdiend, dat de Geest leidt tot en doet gaan op rechte wegen.

De Geest brengt in het Goddelijke spoor. Overduidelijk wordt ons dit vermeld in 2 Kronieken 34. Daar wordt ons het leven van koning Josia getekend. Van deze vorst staat beschreven: "Hij deed wat recht was in de ogen des Heeren en wandelde in de wegen van zijn vader David en week niet af ter rechter- noch ter linkerhand". Door heel het leven van Josia liep één lijn. Een vaste lijn. Een lijn, die spreekt van het gaan in de weg des Heeren. Een lijn, die ons laat zien de hartelijke, oprechte verbondenheid aan de dienst des Heeren. Het was ook zijn lust en verlangen om zijn gehele leven Gods wet, die heilig is en goed, door Gods genade, bestendig te bewaren. Hier zien we wat de Heilige Geest vermag. De Geest schenkt de beantwoording aan wat de Heere vraagt. En nu is dit opvallend wanneer we aan Josia denken, dat zijn vader Amon geen lichtend, geen Godverheerlijkend spoor had nagelaten. Amons levensvoorbeeld was slecht. De historieschrijver kan niets goeds van hem vermelden. Op dit ene wordt de nadruk gelegd, dat hij niet wandelde in de wegen des Heeren en hij vermenigvuldigde de schuld. Door zijn levenshouding stapelde de schuld steeds hoger op en dat raakte hem niet. Zó leefde Amon en zó is hij gestorven. Van zijn vader heeft Josia dus niets goeds meegekregen. En het leven van Amon was zelfs een stukje tijdsbeeld toen Josia aan de regering kwam. En ziet; Josia wordt niet meegevoerd, niet meegesleurd in de sterke zondeestroom. Zijn gezindheid werd, om die stroom te breken en in te dammen in het volksleven. Hij wilde het hof en het volk leiden tot reformatie. Tot terugkeer tot de God der vaders en Zijn dienst. Daar gaf hij zijn leven voor en dat niet gedreven door een Jehu's ijver, maar aangespoord en geleid door Gods Geest. De Godsvrucht drong hem daartoe. En dit komt heel bijzonder naar voren in het achtste jaar van zijn regering, toen hij nog een jongeling was, begon hij de God van Zijn vader David te zoeken". Als kind van acht jaar was hem de kroon al op het hoofd gezet. Toen hij 16 jaar oud was, kwam hij tot het zoeken van de God van zijn vader David. Wat zijn zoeken inhield en wat hij daarin en daardoor beoogde, kan niet duidelijker en beter aangegeven worden dan in de kanttekening staat: "de Heere recht te leren kennen, Hem oprecht te dienen, vurig aan te roepen, trouw te gehoorzamen en hierin gestadig te volharden om eeuwig met God te leven". En wanneer het gaat over wie hij zocht, dan staat er de God van zijn vader David. Laten we dit eens even op ons laten inwerken, want het heeft ons ook wat te zeggen. Tussen David en Josia lagen een aantal eeuwen. En jaren en eeuwen bijzonder kunnen leiden tot vergeten. Daarnaast wisselde het tijdsbeeld nogal eens en niet te vergeten de boekdrukkunst was nog niet uitgevonden. Dikke historische boeken waren er niet. Toch heeft God de Heere voor overlevering gezorgd. De koninklijke geschiedenissen zijn niet verloren gegaan. Davids geschiedenis kon bekend worden en de Heere zorgde er ook voor, dat die bekend werd, zodoende werd ook Josia bekend met Davids geschiedenis. En we kunnen wel aannemen dat het volgende hem bijzonder heeft aangesproken en getroffen, n.l. wie de God van Israël voor David geweest is. Wat de Heere deed en wat Hij gesproken heeft. Wat het leven in afhan-

kelijkheid van de Heere doet en geeft. De eerste koning van zijn geslacht werd zijn levensvoorbeeld. Het door de Heere gevormde en geleide leven trok hem en begeerde hij. Hij wilde op David gelijken. In zijn spoor wilde hij gaan. Josia wilde geen nieuwe god, noch nieuwe godsdienst. Geen eigentijdse dienst. Wat in het verleden was, wilde hij kennen in het heden.

Zo is het vandaag nog bij allen die de Heere vrezen. Ze wensen te gaan in het spoor van de vaders. De Godsvreze bindt aan hun leven en levensgang. Waarom? Omdat daarin spreekt het werk des Heeren en de genade des Heeren. Gods kinderen, 's Heeren knechten spreken nog, nadat zij gestorven zijn. En het pad van de rechtvaardigen is gelijk een schijnend licht voortgaande en lichtende tot de volle dag toe. Dit nu wordt ontdekt, overdacht en het leidt tot het gebed: "Heere, maak mijn gang vast in Uw Woord en laat geen ongerechtigheid over mij heersen". De geboden Gods worden dan niet afgeschreven, noch begraven. Ze worden niet uitgehouden, noch tijdgebonden verklaard. Ze worden volledig gehonoreerd. Er komt het heilig conservatisme. Het heilig activisme. En gaat men in de sterke stroom niet onder, want men moet tegen de stroom in? Neen! Let op Josia. Zijn levenslijn boog niet af. Zij werd niet afgebroken. De Heere maakt waar de betekenis van zijn naam: "de Heere schraagt". De schragende God is een sterkend God. Hij zegt met nadruk: "Vrees niet, want Ik ben met u; zijt niet verbaasd, want Ik ben uw God; Ik sterk u ook help Ik u, ook ondersteun Ik u met de rechterhand Mijner gerechtigheid".

Ds. M.C. Tanis.

Laus Deo

18.

Lessen uit Genève

Gods drie-eenheid

In dit eerste boek van de Institutie schrijft Calvijn over de kennis van God de Schepper. Hoe Hij te kennen is in de bouw van de wereld en haar voortdurende besturing. Hoe Hij te kennen is door de onderwijzing van de Schrift. Dat alleen de Schrift ons de ware God doet kennen. In het vervolg laat hij zien dat de ware God terecht een drie-enig God genoemd wordt. Het opschrift boven dit gedeelte luidt: dat van de schepping af in de Schriften een enig Wezen Gods geleerd wordt, hetwelk drie Personen in zich bevat. En aangezien de belijdenis van Gods drie-eenheid nog altijd veelomstreden is, ik denk aan de Joden en aan de Jehovah-getuigen, kan het heel nuttig zijn om van Calvijns gedachten hieromtrent kennis te nemen.

Waarschuwing vooraf

Op de eerste plaats moeten wij ons wachten voor "grove inbeeldingen" van God. Ten eerste handelt Hij Zelf spaarzaamelijk over Zijn eigen Wezen. Ten tweede laat Hij in de Schriften duidelijk uitkomen, dat Hij "oneindig" en "geestelijk" is. Zijn oneindigheid moet ons afschrikken van een poging om Hem naar onze zinnen af te meten. Zijn geestelijkheid verbiedt ons aards of vleeselijk van Hem te denken.

Mani

Ter illustratie van dit menselijke denken over God, verwijst Calvijn naar de leer van de Manicheeën, die zich handhaafde tot in de 14e eeuw. In de derde eeuw na Christus ontstond in Perzië een nieuwe geestelijke macht naast het opbloeiende Christendom. Een zekere Mani bracht een vereniging tot stand tussen elementen uit de heidense Iraanse en de christelijke godsdienst. Mani beschouwt de geschiedenis als een voortdurende strijd tussen twee zelfstandige rijken van het licht en de duisternis. Dat rijk van het licht wordt bestuurd door wat hij noemt: de Vader der grootheid. Het rijk van de duisternis, van de vorst der duisternis, is bij Mani een zelfstandige macht tegenover het rijk van het licht. Daarom is terecht wel gesproken van het "manichese twee-godendom". De manichese ideeën vormden vanaf het begin een groot infectiegevaar voor de jonge plant van het christendom. Het kan bekend zijn dat de kerkvader Augustinus jarenlang houvast

zocht bij deze zweverige leer. Na zijn bekeering heeft hij haar uitvoerig en grondig bestreden. Deze bestrijding van het mani- cheïsme neemt Calvijn dan weer over. Hij ziet in dit eens wijdverbreide stelsel een rechtstreekse bedreiging van de enigheid en de oneindigheid van het Wezen Gods. Immers de macht van de duisternis wordt op deze manier een zelfstandige goddelijke macht tegenover die van het licht. Als de voorspel- ling van Mani juist zou zijn, dan zou God niet meer een éniġ Wezen zijn, niet meer alléén God zijn. Dan zou zijn macht ook niet gaan over die van de duisternis. Met andere woor- den: dan zou Hij niet oneindig maar eindig zijn.

Kindertaal

Er zijn ook nog anderen, die de geestelijk- heid en oneindigheid van het goddelijke Wezen loochenen. Hen noemt Calvijn de anthropo-morfieten. Dat zijn degenen, die menen, dat God een echt menselijke gestalte en een menselijk lichaam heeft. (Anthropos is de griekse naam voor mens en morfè bete- kent: gestalte). De Schrift schrijft God im- mers vaak een mond, oren, ogen, handen en voeten toe. Maar het zou dwaasheid zijn daaruit te concluderen, dat God inderdaad zo is als Hij Zichzelf voorstelt. Neen. Hij past de kennis omtrent Hem aan bij onze zwakheid. Wij kunnen als vleeselijke en eindige mensen een geestelijk en oneindig Wezen immers niet bevatten. Daarom handelt die grote God met ons op dezelfde manier als een voedster met kleine kinderen: stamelend past Hij zich bij ons aan.

Drie Personen

Die ware God is een enig God. Hij alleen is God. Maar Hij heeft Zich in de Bijbel zodanig geopenbaard, dat wij Hem moeten beschou- wen in drie Personen, die ieder van elkaar door een eigen bijzonderheid zijn onder- scheiden.

Die leer van de drie-eenheid is niet uitge- vonden door mensen, om laten we zeggen eens onnodig moeilijk en geleerd te doen. Zij vloeit voort uit de Schrift zelf en uit de gehoorzaamheid aan die Openbaring. Men moet in het Woord laten staan wat er staat. Ook al gaat die Gods-voorstelling onze bevat- ting te boven.

Om te laten zien dat in de Schrift duidelijk sprake is van een onderscheiding tussen drie Personen legt Calvijn de vinger bij Hebr. 1 : 3. Daar wordt de Zoon genoemd: het afschijnsel van Gods heerlijkheid en het uit- gedrukte beeld van Gods zelfstandigheid. In de griekse taal staat: De Zoon is het uige- drukte beeld van Gods hypo-stasis. Met dit woordje hypostasis, door Calvijn en onze Statenvertalers met "zelfstandigheid" ver- taald, "schrijft hij (de apostel) aan de Vader een of andere zelfstandigheid toe, waarin Hij verschilt van de Zoon". De zelfstandigheid heeft God de Vader in Zijn Zoon zichtbaar gemaakt. Daarom wordt Hij terecht ge- noemd: het afschijnsel van Gods heerlijk- heid. Calvijn komt dan tot de volgende con- clusie: "Dat in de Vader een eigen zelfstan- digheid is, die in de Zoon haar afschijnsel geeft. En daaruit wederom wordt ook gemak- kelijk afgeleid de zelfstandigheid van de Zoon, die Hem van de Vader onderscheidt. Evenzo staat het met de Heilige Geest; Want zij zullen terstond bewijzen, dat Hij God is en toch moet Hij voor een ander gehouden worden dan de Vader".

Volgens Zijn eigen openbaring blijft God dus een éniġ Goddelijk Wezen. Maar ook kan niet ontkend worden, dat die zelfde openbaring onderscheidelijk spreekt over de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Dit zijn niet drie Góden, maar drie Persónen in het éniġe Goddelijk Wezen. God is één God, in drie Personen te onderscheiden.

Wat het woordje "Persoon" betreft: het is de latijnse vertaling van het griekse hypostasis (=zelfstandigheid) uit Hebr. 1 : 3. De latijnse kerkvaders die de griekse taal niet machtig waren, spraken dus niet van drie "zelfstan- digheden", maar van drie "personen". En om hun instemming met die latijnse kerk- vaders te betuigen spraken de latere griekse kerkvaders zelf ook over drie "prosopa" (=per- sonen).

Waarom al die vreemde woorden?

Calvijn schrijft over het mysterie van de drie-eenheid: "In God zijn drie zelf-standig- heden, Hebr. 1 : 3, of personen. In de Bijbel worden drie personen genoemd van welke ieder gehéél God is, terwijl er toch niet méér goden zijn dan Eén. Calvijn wil zodoende niets anders en liever dan leerling van het Woord zijn.

Maar in zijn tijd, zoals ook in de onze, waren er mensen, die het maar niets vonden om zo ingewikkeld over God te spreken. Het kon toch wel eenvoudiger. "Het zou beter zijn, zeggen ze, niet alleen onze gevoelens, maar ook onze woorden binnen de grenzen van de Schrift te houden dan vreemde woorden uit te strooien, die later kweekplaatsen van on- enigheden en twisten kunnen zijn".

Helaas heeft de kerkgeschiedenis deze stel- ling ten dele bevestigd. Hoe meer menselijke voorstellingen, hetzij op het dogmatische, hetzij om het zo te zeggen bevindelijke ter- rein, hoe meer onenigheden en twisten. Men komt er niet meer uit. Dogmatiek en bevin- ding gaan een eigen leven leiden en zijn niet meer tot het Woord te herleiden. En het droevige gevolg daarvan is een strijd zonder eind. De vermaning onze gevoelens en woor- den binnen de grenzen van de Schrift te houden, zullen wij dus zondermeer niet in de wind mogen slaan. De dichter vraagt: maak in Uw Woord mijn gang en treden vast. Zo alleen krijgt de mens, die God vreest, vast- heid en heeft de Kerk toekomst.

Calvijn wil degenen, die pleiten voor een schriftuurlijk taalgebruik als het gaat om het mysterie van de drie-eenheid wel tegemoet komen. Hij aanvaardt hun "ingetogenheid". Hij schrijft: "Want mijn mening is, dat wij niet met minder vroomheid over God moe- ten spreken dan denken, daar al wat wij over hem uit ons zélf denken, dwaas is en al wat wij spreken onbetekenend", maar ander- zijds: "Wat is er tegen om dingen, die in de Schriften voor ons begrip ingewikkeld en moeilijk zijn met duidelijker woorden uit te leggen, maar toch met woorden, die vroom en getrouw de waarheid van de Schrift zelf dienen en dat spaarzaamlijk te doen en bescheiden, opdat ze te juister gelegenheid gebruikt worden".

Met andere woorden: laat de Kerk zo dicht mogelijk bij het Bijbelse spreken over God enz. blijven. Maar spaarzaamlijk, bescheiden en te juister tijd mag men wel omschrij- vingen gebruiken om de Bijbelse openbaring nader te verklaren. Want het is duidelijk: "Dat de kerk door de grootste noodzaak gedwongen wordt om de woorden drie-een- heid en persoon te gebruiken".

Al komen ze inderdaad zo letterlijk in de Schrift niet voor. De gedáchtengang, door deze woorden uitgedrukt, is zeker niet in strijd met de Schrift. Integendeel, zij is geheel en al onderwórpén aan het mysterie van de drie-eenheid, waarvan de Schrift zelf getuigt.

De vraag waarom de Christelijke Kerk ge- noodzaakt werd om de woorden "drie-een- heid" en "drie personen" te gebruiken, willen wij D.V. de volgende keer met behulp van Calvijns uiteenzetting trachten te beantwoor- den.

Institutie boek I, hoofdstuk XIII, 1-3.

Wordt vervolgd D.V.
Ds. L.W. van der Meij.

Pinksterappèl

De jeugdvereniging "De Kandelaar" te Ou- derkerk aan de Amstel, belegt D.V. Tweede Pinksterdag, dat is 19 mei, een Pinksterappèl. Het thema voor dit Pinksterappèl zal zijn: "De strijd tussen de geesten".

Drie sprekers zullen dit onderwerp vanuit verschillende invalshoeken belichten, te weten:

Ds. H.R.H.A. de Boer (Eemdiġk): "In de wereld"; Ds. J.H. Velema (Nunspeet): "In de kerk"; Ds. M. van der Sluys (Kerkwerve): "In je hart".

Ds. T.M. Hofman zal de opening en de slui- ting verzorgen. Aan de muzikale begeleiding zullen verschillende solisten en zangkoren hun medewerking verlenen. Ook zal er veel samen worden gezongen.

De aanvangstijden zijn: 's middags om half

drie (14.30) en 's avonds om zeven uur (19.00). De avondbijeenkomst zal tegen half negen worden gesloten, zodat degenen die van ver komen nog op een redelijke tijd thuis kunnen zijn.

De plaats zal zijn: de Nederlands Hervormde Grote Kerk, Kerkstraat, Weesp.

Koffie en frisdranken zijn (tegen betaling) te verkrijgen in het verenigingsgebouw naast de kerk.

Elburg

Het was voor de gemeente Elburg op 2 mei j.l. een blijde dag, toen zij in Ds. H.C. van der Ent, gekomen van Dordrecht-centrum, weer een eigen herder en leraar mocht ontvangen. Ruim een jaar geleden nam Ds. G. Hamstra afscheid van Elburg om de herdersstaf in Clifton, N.J. in de Verenigde Staten op te nemen en reeds nu heeft Elburg weer een eigen dienaar des Woords. Deze wilde niet, maar het was de wil des Heeren, dat Ds. Van der Ent afscheid nam van Dordt-centrum om zich aan Elburg te verbinden. Onze lezers kunnen daar meer over vinden in het artikel in dit nummer van ons blad, getiteld: Kat- wijk-Dordrecht-Elburg.

De bevestiging en intrede hadden in dezelfde dienst plaats en wel in het kerkgebouw van de Gereformeerde Kerk aan de Vrijheids- laan. De dienst begon om 7 uur n.m. Het was al over half 10, toen Ds. Van der Ent de zegen des Heeren op de gemeente legde. Het was dus een lange dienst, maar dat was geen enkel bezwaar. Er was tijdens de gehele dienst een zeer goede aandacht.

Ds. L.W. van der Meij van Alphen aan den Rijn, een vroegere catechisant van Ds. Van der Ent, was de bevestiger. Na votum en zegengroet liet hij zingen Ps. 138 : 4. Hij las de 12 artikelen. We zongen Ps. 145 : 3. De Schriftlezing was Galaten 1. Na het gebed zongen we Ps. 146 : 3 en 4 en werd er gecol- lecteerd.

De bevestiger wees er op dat de gemeente Elburg vandaag een dienaar uit de hand des Heeren mag ontvangen, een dienaar die al 67 jaar is en levens- en ambtelijke ervaring heeft. Hij werd beroepen, hij heeft niet gesolliciteerd, wilde niet, maar kreeg berouw. De tekst was Galaten 1 : 10 tot 12:

De geroepen evangeliédienaar: 1. zijn oog- merk, 2. zijn evangelie, 3. zijn Leermeester. 1. De Galaten hadden Paulus eerst als een engel ontvangen, maar deze was hun vijand geworden. Hij verkondigde de waarheid. Daar gebeuren wonderen. Dat zal ook in Elburg zo zijn. God geeft ruimte aan de dui- vel. Er kwamen valse broederen. De apostel moest het ontgelden. Ze moeten maar af- scheid van Paulus nemen. Ze wilden de heidenen op hun hand krijgen. Er zou geen zaligheid zijn zonder besnijdenis enz. De vrijheid in Christus werd bedreigd.

Paulus schrijft een brief. Hij spreekt de vloek uit over hen die afvoeren van de rechte weg. Hij noemt zich een slaaf van Christus. Er is een moment aangebroken van onvoor- waardelijke gehoorzaamheid, om de Heere te behagen. Het gaat hem om de gunst van de levende God, niet om de gunst van de mens. Als hier honger naar de waarheid is, dan zal men verzadigd worden. Het gaat niet om mensen te behagen. De Heere is het waard om Hem te zoeken. Welk een hoge prijs is ervoor betaald.

2. Het evangelie is niet naar de mens. God heeft Zijn Zoon gezonden. Hij is tot een vloek geworden, opdat vloekwaardigen de zegen zouden beërven. Alles wat niet naar het Woord is zal geen dageraad hebben. De on- mogelijkheid is er van 's mensen kant. Het evangelie vraagt een keus: genade of werk. Paulus noemt het evangelie een kracht Gods tot zaligheid een iegelijk die gelooft.

3. Paulus heeft het evangelie niet van een mens ontvangen noch geleerd, maar door de openbaring van Jezus Christus. Hij is een volkomen, algenoegzame Zaligmaker. Niet allen hebben dezelfde weg als Paulus, maar de Schriften kunnen ons wijs maken tot zaligheid.

U ontvangt een dienaar van God. Spreker hoopt dat Ds. Van der Ent vanuit de openba- ring van Jezus Christus het kostelijke van het snode mag scheiden. Ds. Van der Ent, u verkondigt het Gode welbehagelijke evange-

lie. De Heere belooft in die weg de komst van Zijn Rijk. Dit zij uw hoop en verwachting. We zingen Ps. 147 : 6. De bevestiger leest het formulier en stelt de vragen. Ds. Van der Ent antwoordt met een duidelijk: ja ik, van ganser harte. We zingen staande Ps. 81 : 12, enigszins gewijzigd. Dan volgt het slot van het formulier en het dankgebed. We zingen Ps. 127 : 1. Ds. Van der Meij verlaat en Ds. Van der Ent beklimt de kansel.

Nu we ons jawoord hebben uitgesproken, aldus Ds. Van der Ent, zijn we predikant van Elburg geworden. Spreker vraagt vergeving. Hij wilde eerst niet. Hij heeft een geweldige strijd gevoerd. Ook nadat hij het jawoord aan Elburg gegeven had. Maar de Heere heeft hem getroost uit Psalm 92 : 14 tot 16. Daaruit spreekt hij naar de gelegenheid des tijds over: *De dienaars in des Heeren huis*: 1. hun planting, 2. hun groei, 3. hun vruchtdagen, 4. hun werk.

Psalm 92 is een sabbatslied. Sabbat betekent eigenlijk rust. Na veel slaafse arbeid mag men zich in de Heere verlustigen. Daarvan weet alleen de rechtvaardige. De rechtvaardigen zijn in het huis des Heeren, de tempel, geplant. Daar openbaart de Heere Zich aan Zijn volk in Christus als een verzoend God. In de tempel waren de priesters geplant. Zij hebben een vaste plaats om in de gemeenschap met de Heere te leven, om in het Huis in te gaan biddend, en zegenend terug te keren.

In het N.T. zijn de schaduwen verdwenen. Nu is er de werkelijkheid, te vinden in de Persoon van Christus. Hij is meer dan de tempel. In Hem woont al de volheid der godheid lichamelijk.

In het O.T. was er slechts één tempel. In het N.T. is er ook maar één huis des Heeren: 1 Petrus 2 : 9: Gij zijt een koninklijk priesterdom . . . Gods kinderen zijn planten, door God geplant. Er zijn ook mensen die planten, maar die worden door de Heere uitgerukt. Hij zet er alleen Zijn eigen planten. Uit hen recruteert Hij dienaren: sommigen tot herders en leraars. Zij ontvangen het bijzondere ambt. Zij moeten geroepen worden, gezonden om te prediken. Dat is een hele eer, wanneer men zich door de Heere geroepen weet, gezonden om te verkondigen het Woord des Heeren. Dienaren moeten hoog geacht worden. Ze zijn dienaren van de Kroon, van Koning Jezus. Ze hebben grote verantwoordelijkheid. Ze hebben niets anders dan het Woord des Heeren te verkondigen. Ze staan tussen de gemeente en God in. Ze moeten het Woord recht bedienen, de rechtvaardige het wel, de goddeloze het wee aanzeggen.

Een dienaar moet getrouw bevonden worden. Een voorrecht is, dat God voor Zijn eigen werk in staat. Hij zorgt voor hen die Hij geroepen heeft: Die zal gegeven worden te groeien . . .

De priesters onder het O.T. hadden met de Heere omgang. Daardoor is er een opwassen in de genade en kennis van de Heere Jezus Christus. Elke dag is er gelegenheid om met het altaar en het wasvat om te gaan. Het altaar getuigde van recht en van genade, het wasvat van heiliging. Het is nodig in heiligmaking te wandelen. Naarmate men dagelijks in de voorhoven mocht wandelen kon men zien dat de Heere rechtvaardig is en genadig en groot van goedertierenheid.

De priesters moeten de wetenschap bewaren. Zie Maleachi. Ze moeten aan het volk doorgeven, opdat het ook zou weten, dat God goed is voor slechte mensen. Er zijn priesters geweest die zich niet verdiept hebben in deze zaken. Ze zijn niet gegroeid, maar rijp geworden voor de eeuwige rampzaligheid.

Ook in het N.T. is dat zo. De dienaren moeten groeien. Hun zal "gegeven" worden te groeien. Dat is geen mensenwerk, maar vrucht van het vrijmachtige genadewerk van God. Ze worden geen grote mensen in eigen ogen, maar kleine. Het is een wonderlijke groei. Johannes zei: Hij moet wassen, maar ik minder worden. Hoe meer groei des te kleiner en des te groter de Heere.

Te groeien in de voorhoven onzes Gods. Daar moet een dienaar weet van hebben, maar eigenlijk iedereen. Weet u iets van die wonderlijk groei? Uiteindelijk wordt men niets, een grote nul. Christus komt als de Eén vóór de nul. Dan wordt het tien, volmaakt in Hem. Alle roem is uitgesloten.

Er zijn er die toenemen in verstandelijke kennis. Ze zijn staken, bonestaken gelijk. Er zit geen hart achter bij geleerde mensen. Geleerde zijn niet altijd bekeerde mensen. Al Gods kinderen worden van de Heere geleerd. Weet u daarvan?

Dat geeft een vruchtbaar leven: vet en groen . . . Dit woord heeft ons geraakt en getroost, aldus Ds. Van der Ent. Het is een wonderlijk geheim. In de ouderdom nog groen en fris. Er zijn vruchten door de Heilige Geest, vruchten van ootmoedigheid tegenover God en van zachtmoedigheid tegenover mensen.

Ook in het N.T.: Niet hooggevoelende, maar nederig. De takken van een boom met veel vruchten buigen het diepst. Wanneer de Heere overkomt in Zijn liefde wordt men de grootste der zondaren. Dan is men niet hard tegenover de naaste. Leert van Mij dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart. Ze hebben de beginselen van het eeuwige leven. De Heere ziet daarin Zijn eigen werk: Uw vrucht is uit Mij gevonden. Dat is Hem welbehagelijk.

Dan is men ook nuttig voor een ander. Dan kan iemand onder de prediking verkeren en denken: dat smaakt naar meer, preek maar door. Dat is zoeter dan honig of honigzeem. Dan heeft men een gezegend leven. Dan wil men niets anders doen dan goed van God spreken, Zijn deugden verkondigen. De Heere is recht . . .

De priesters waren ook predikers van Gods gerechtigheid. Hij is mijn Rotssteen. Dat woord spreekt van gerechtigheid. Die is onverzettelijk. De Heere kan van Zijn recht geen afstand doen. Recht is recht. Al kost het Gods eigen Zoon. God veroordeelt Zijn eigen Zoon om verloren zondaren vrij te spreken. Daarin is geen onrecht, wanneer Hij een zondaar zalig maakt. Ook niet, wanneer Hij een ongelovige veroordeelt.

Dat wordt u vanavond ook gezegd. Als dit niet meer raakt en zelfs de schrik des Heeren u niet beweegt om de Heere te zoeken dan is er geen behoud. Er is nog een heden der genade. De Heere heeft geen lust in de dood van de zondaar, maar daarin dat hij zich bekere en leve. Dat te verkondigen is het werk van de priesters en van de dienaren van het N.T.

In Dordrecht en overal waar de Heere spreker een plaats heeft gegeven heeft hij dat verkondigd. Ook hier wil hij dat doen onder inwachting van de zegen des Heeren. Hij is zich ervan bewust dat de Heere het zal moeten werken. Maar Hij betoont Zijn welbehagen aan hen die nederig naar Hem vragen. Zich bekeren is anders gaan denken. Van nature denkt een mens kwaad van God. De Heere zegt: wedersta de boze en hij zal van u vlieden. Dat gaat niet in eigen kracht, maar wordt op Jezus' school geleerd. Welzalig die al zijn kracht alleen van Hem verwacht. Hoe zalig is het volk dat naar Uw klanken hoort. Amen.

Na het amen gaat Ds. Van der Ent voor in dankgebed. We zingen vervolgens Ps. 89 : 7: Hoe zalig is het volk . . .

Er volgen enkele toespraken. Wethouder Lok spreekt namens het college van Burgemeester en Wethouders, Ds. Van Benthem van Genemuiden namens de classis Zwolle, ikzelf namens de vele vrienden van Bewaar het Pand en ouderling Docter namens kerkeraad en gemeente. Br. Docter laat de nieuwe herder en leraar staande toezingen Ps. 25 : 2, even gewijzigd.

Ds. Van der Ent spreekt woorden van dank en hij richt zich daarbij o.a. ook tot de velen uit Dordrecht-centrum, tot zijn familie en tot zijn vrouw en kinderen.

Daarna legt hij voor de eerste keer als haar eigen herder en leraar de zegen des Heeren op de gemeente Elburg.

Velen maken gebruik van de gelegenheid om een kopje koffie (en eventueel ook een broodje) te gebruiken, vrienden te begroeten en Ds. Van der Ent de hand te drukken. Er was voor deze dienst heel veel belangstelling. We zagen er velen uit een groot gedeelte van ons land. Velen hadden nog een lange reis van een paar honderd kilometer te maken om weer thuis te komen.

We besluiten met het uitspreken van de hoop, dat de Heere het gesprokene op deze avond tot zegen wil stellen en dat Hij de amb-

telijke arbeid van Ds. Van der Ent ook te Elburg, waarheen Hij zo duidelijk riep, rijkelijk wil zegenen tot verheerlijking van Zijn Naam en de zaliging van zondaren.

B.

Katwijk - Dordrecht - Elburg

Wij hebben lang geaarzeld om over het aannemen van het beroep naar Elburg het een en ander te schrijven. Wat zwart op wit staat, wordt door iedereen gelezen, terwijl het toch niet door iedereen begrepen wordt. Het is een zaak, die in de eerste plaats ons persoonlijk aangaat. Wij hebben de beslissing moeten nemen. En ten deze geldt: Indien gij geloof hebt, hebt het voor u zelf. Zoiets laat zich niet aanpraten of opdringen. Wij willen hiermede ook geen voorschrift geven voor anderen. Want de ervaring heeft ons geleerd, dat elk geval toch weer op zichzelf staat. Over al deze dingen te schrijven zou heel wat bladzijden vullen.

Doch dat is de bedoeling niet. Wij willen ons beperken tot de drie hier boven afgeschreven gemeenten.

Toen Ds. Slagboom het beroep naar Barendrecht had aangenomen, waren wij de eerste die in Dordrecht-C. beroepen werd. Het was ons echter toen onmogelijk om dit aan te nemen. Twee en een half jaar daarna werd er weer een beroep op ons uitgebracht, met een zeer sterke aanranding van de zijde van Dordrecht. Doch hoe men ook bij ons aanhield, met geen mogelijkheid konden we de roeping bevestigend beantwoorden.

Daarna heeft men onze voorganger beroepen, met het bekende gevolg dat hij de gemeente verliet en een hele hoop mensen met zich mee nam. We gaan daar verder niet over schrijven, dan alleen dat dit een betreurenswaardige zaak is geweest, waar geen mens door tot bekering is gekomen, Gods naam niet is verheerlijkt, en veel verwijdering in ontstaan.

Dat gedeelte wat overschoot, weliswaar het grootste deel, bevond zich in zak en as. Niemand die het meer zag zitten. Hoe moest het verder?

Weer werd er op ons een beroep uitgebracht. En toen konden wij er niet meer om heen. God bond de zaak op ons hart, en gaf te geloven, dat Hij getrouw Zijn Woord houdt, en dat we met Hem naar Dordrecht konden gaan. Het was toen voor de gemeente Katwijk heel wat om dat te moeten verwerken. Want daar lag alles glad en gestreken. Wij woonden daar goed, wij hadden het daar goed. De verhoudingen in heel Katwijk lagen goed. De kinderen waren daar groot geworden, terwijl de laatste daar zelfs geboren is. De beslissing viel op 4 september 1977, God heeft ons toen een beslissing doen nemen ten gunste van Dordrecht.

Wij konden toen niet vermoeden dat het nog negen maanden zou duren, voor we onze intrede konden doen in Dordrecht. Na de beslissing zijn we ziek geworden. Kwade tongen wisten al gauw te vertellen dat de beslissing niet genomen was in de gunste Gods, want het ergste kon worden gevreesd. De ziekte ging voorbij en de boze tongen werd een ogenblik het zwijgen opgelegd.

Toen kwam de volgende fase. Er was geen huis. En weer werden kwade geruchten vernomen: Hij komt niet, er is geen huis enz. Toen het huis gevonden was, was er heel wat aan te doen, om het bewoonbaar te maken. Doch dat is allemaal terecht gekomen. Hoewel de gemeente toen wel een grote schuld had.

We hebben 10 juni 1978 onze intrede gedaan, terwijl wij voor die tijd al een gedeelte van onze tijd aan de gemeente Dordrecht hadden besteed, door elke veertien dagen er te preken en in de winter te catechiseren en een paar bezoeken te doen.

Onze intreetekst was Ps. 51 : 20: "Doe wel bij Sion naar Uw welbehagen, bouw de muren van Jeruzalem op". Een gepaste tekst, die we van de Heere hebben gekregen, en die ook bevestigd is geworden. Want sinds we ons werk in Dordrecht officieel begonnen zijn, heeft de Heere het wonderlijk wel gemaakt. Wel moesten we na een half jaar het ziekenhuis in, voor een zware operatie, wat bij de

kwaden bij vernieuwing stof tot praten gaf. Doch de Heere heeft in die tijd bijzonder Zijn genade doen beleven en alle vreze beschaamd. We hebben daar toen ook het een en ander over geschreven, wat verschillenden in de lande tot steun en troost is geweest. Na ons herstel ging het werk voort. De offervaardigheid was buitengewoon. God had ook daar geloof voor gegeven met die bekende geschiedenis van de weduwvrouw en die twee zonen, zie 2 Kon. 4 : 1-7. Meerdere malen hebben wij daar op gewezen. Het is nu zover, dat alle schuld betaald is en dat er geld over is.

Dit moet natuurlijk niet zo worden verstaan, alsof er geen geld meer nodig is. Want de kosten blijven voortduren. Alles moet onderhouden worden. Dat dus de offervaardigheid blijve. Niet alleen heeft de Kerkeraad de schuld af kunnen lossen, daar is daarnaast ook nog veel gebeurd, wat toch wel even gememoreerd mag worden. Want er moest al gauw een nieuwe ketel komen voor de centrale verwarming van de kerk. De kerk zelf was nodig aan een opknappbeurt toe. En de zalen zijn omgetoverd in paleizen, de ramen zijn allemaal dubbel beglaasd. Daar was veel liefde. En zonder anderen te passeren, geloof ik toch de naam te mogen noemen van br. W. Kempeneers, de kerkmeester, die een leeuwenaandeel gehad heeft in al die werkzaamheden, waar nu met dankbaarheid op mag worden neergezien.

Wat de bediening van het Woord betreft, het volgende: We hebben nooit oude schrijvers nagepraat en ook geen nieuwe, al hebben we daar natuurlijk wel kennis van genomen, voor zo ver de tijd dat ons toe liet. Wij hebben wat de prediking betreft ons zoeken te houden aan hetgeen Paulus heeft geschreven aan Timotheüs: "Predik het woord; houd aan tijdelijk; ontijdelijk; wederleg; bestraf; vermaan in alle lankmoedigheid en leer". 2 Tim. 4 : 2.

De prediking is niet zonder vrucht gebleven. Verschillenden hebben wij daarvan horen getuigen. Het is ook niet altijd in dank door iedereen aangenomen, wat alleen maar te betreuren is. Laten we hopen dat het alsnog hen tot bekering zal mogen strekken. Wij hadden met de jeugd een goede verhouding. De opkomst op de katechisaties was altijd goed. Degenen die niet kwamen waren meestal op één hand te tellen. God kan ook de afgedwaalden nog terecht brengen. Wat bij mensen onmogelijk is, is mogelijk bij God. Vele ziekenbezoeken zijn afgelegd. In de ziekenhuizen zijn we thuis geraakt. Menigmaal waren ziekenzalen evangelisatie objecten. God weet wat het uitgestrooide zaad heeft gedaan of nog doen kan. Zijn woord keert nooit ledig weder. Brengt het geen voordeel, dan zal het het oordeel verzwaren. Velen zijn ook begraven en ook geboren. Het ene geslacht gaat en het andere komt. De gemeente heeft weer een gezicht gekregen. God heeft veel bediening gegeven. Onvergetelijke uren doen beleven. Hij heeft door alles heen bevestigd, dat Hij getrouw Zijn Woord houdt. "Die u roept is getrouw, Die het ook doen zal."

Zo zijn de jaren doorgedaan. Wel en wee hebben we mee zoeken te beleven. Met de deeltijdarbeid onder u verricht, er bij gerekend, zijn 't meer dan acht jaren dat we onze krachten aan de gemeente hebben gegeven. En we kunnen eerlijk getuigen, dat we het brood der luiheid niet hebben gegeten. Dat wil natuurlijk niet zeggen, dat onze arbeid foutloos is geweest. Al onze beste werken zijn met zonde bevlekt. Dat moeten we belijden voor God en ook voor de gemeente. Doch bij de Heere is veel vergeving, wat we ten opzichte van deze of gene misdeden.

Wij hadden gedacht dat Dordrecht, gezien het klimmen van onze jaren, wel de laatste gemeente zou zijn. Want ook wij hebben hier tenslotte geen blijvende stad. Doch Gods gedachten zijn anders geweest.

We moesten in de week een keer in Elburg preken, waar we vijftien jaar geleden ook al eens beroepen zijn geweest. Het resultaat was, dat er weer een beroep uit Elburg op ons werd uitgebracht. Wij vonden dat in het begin nog wel aardig

om op "de ouden dag" nog een beroep te krijgen. En het lag in ons voornemen om t.z.t. daarvoor te bedanken.

We hadden het immers goed in Dordrecht, al onze kinderen woonden in de omgeving en ook onze familie, waar gelukkig altijd een heel goede band mee heeft bestaan.

De eerste aan wie het meedeelden dat we beroepen waren, feliciteerde ons en sprak de vrees uit, dat we zouden gaan. Maar wij wilden daar niet van horen. De tweede sprak het nog sterker uit en zei: Gefeliciteerd, en u gaat. Zo ook de derde. Het leek wel of we van alle kanten op Elburg werden gewezen.

We moesten in die tijd een zondag in Doornspijk preken en ontmoetten daar een ouderling uit Elburg, die zei, dat er in Elburg veel werk met het beroep was.

Eén had zelfs gezegd: Ik hoop dat de dominee het er zo mee te doen krijgt, dat hij van kamer in kamer gaat en ten gunste van ons zal mogen beslissen.

Wij waren met al deze dingen, die ons toch wel wat zeiden, helemaal niet blij. Want we wilden in Dordrecht blijven.

De tijd om te beslissen naderde. Het werd steeds moeilijker. Als we in gedachten bedankten, leek het wel of heel Elburg op ons afstormde. En als we in gedachten het beroep aannamen, dan kwam Dordrecht voor de geest, met alles wat ons daarin lief en dierbaar was. We gevoelden dat een roeping heel iets anders is dan het kiezen van een beroep. Want als je voor een beroep kiest, dan komt er veel kansberekening bij. Waar kan ik het beste wonen, promotie maken, het meeste verdienen enz. Doch als een roeping van Godswege je op het hart gebonden wordt, worden al deze dingen tweederangs zaken. Het gaat er dan niet over wat het voordeligste is, doch wat de wil des Heeren is. En als die wil van God anders is dan onze wil, wordt het heel moeilijk.

We hebben met deze zaak werkelijk van kamer in kamer gelopen en steeds de vraag ons gesteld: Heere, wat wilt Gij, dat wij doen zullen? Wij wisten het niet meer. En toch moest de beslissing worden genomen. Toen we des zondags op de preekstoel stonden was het ons voornemen om te bedanken. Doch we konden met geen mogelijkheid het zeggen. Zo zijn we naar huis gegaan. Na afloop van de dienst, die overigens goed verlopen mocht, spraken we nog even met de kerkeraad. Bij verschillende broeders begon de vrees te leven dat het beroep naar Elburg wel eens het vertrek uit Dordrecht tot gevolg zou kunnen hebben.

Met veel bestrijding zijn we naar huis gegaan. Veel vragen kwamen in het hart op. Wij waren een man die het altijd wist. En nu? Ps. 42 werd beleefd: "Die Mij hoont, mij 't hart doorboort. Dat gestaag deez' lastering hoort: Waar is God, op Wien gij bouwdet. En aan Wien g'uw zaak vertrouwdet?"

Midden in de nacht kregen we dit als antwoord: Hoop op God, sla 't oog naar Boven

We wisten toen wel waar we het zoeken moesten, doch we wisten nog niet wat we doen moesten. En dat wilden we toch ook weten. Heere antwoordt ons? En dat gebeurde ook. God wilde op mijn kermen, Zich over mij ontfermen. We werden bepaald bij de gelijkenis van die mens, die twee zonen had, en die u lezen kunt in Matth. 21 : 28 vv. Hij zeide tot de een: Zoon, ga heen, werk heden in mijn wijngaard. Doch hij antwoordde en zeide: Ik wil niet. En daarna berouw hebbende, ging hij heen. En gaande tot de tweede zei hij desgelijks, en deze antwoordde en zeide: Ik ga, heer. En hij ging niet. En wie heeft nu de wil van de vader gedaan? Dat was de eerste, die zeide: Ik wil niet, en die berouw kreeg en toch ging.

We dachten toen dat wij er uit waren. Het moest Elburg worden. Wij wilden niet en God wel. Toen wij des morgens wakker werden, stond het hele probleem weer levensgroot voor onze aandacht. Dordrecht-Elburg; Elburg-Dordrecht.

De strijd begon opnieuw. Om er uit te komen besloten we een brief te schrijven naar Elburg, met de mededeling dat we bedankten. En toen dat gebeurd was, konden we hem met geen mogelijkheid wegsturen. Hij heeft de ganse morgen op ons bureau gelegen. En

het was net of we gehuicheld hadden, door nee te zeggen tegen Elburg. Des middags zaten we in zak en as: Wat moeten we doen?

En weer kwam het met kracht op ons af: "En daarna berouw hebbende, ging hij henen". We kregen er nog een belofte bij dat God, ondanks onze leeftijd, het daar toch wel zou maken. De beslissing was gevallen. We deelden het de kerkeraad mee. Eerst in Dordrecht en daarna in Elburg. Enerzijds was de verslagenheid groot en anderzijds de blijdschap.

Des avonds moesten wij het de katechisanten vertellen. De kinderen werden er allemaal stil van. Wij hadden een zekere rust in het hart en dachten dat de strijd gestreden was, ook al was de uitslag in menig opzicht in ons nadeel. En dan denk ik bijzonder aan de kinderen, waar we ver vandaan zullen komen te wonen.

We zijn er achter gekomen, dat er nog een hele strijd te wachten lag. Want alles begon concreet te worden. We kwamen op een keer van de katechisatie thuis en dachten op weg naar huis: Het is toch verschrikkelijk, al die kinderen los te moeten laten, en de kerk, die groot en mooi is, en waar zo veel aan gebeurd is. Doch deze aanval brak als een golf stuk op het vaste land van het onfeilbare woord van God. Want we werden bepaald bij de tweede bede uit het volmaakte gebed: Uw koninkrijk kome. De H. Cat. zegt: Dat is bewaar en vermeerder Uw kerk Zo zeggen wij het en zo is het ook. Doch een gereformeerde dominee merkte eens op: We bedoelen: Bewaar en vermeerder mijn kerk. Toen moesten we aan de kerk sterven en zagen hoeveel afgoderij er vaak onwetend bedreven wordt, als we spreken over de kerk van die en die. De naam van een mens wordt dan ingevuld in de plaats van de naam van de Vader. Hoe noodzakelijk wordt dan de bede: Vergeef ons onze schulden. Gelukkig dat ook deze bede in het volmaakte gebed staat.

Toen deze aanval voorbij was, kwam er een nieuwe golf opzetten. Alles begon weer te woelen van binnen. De vragen vermenigvuldigden: Wat ben je toch begonnen enz. We keken al maar achterom, naar wat er gebeurd was. Het was toch een stukje levenswerk. Wat is sterven aan alle eigen bedoelingen toch een moeilijk werk. Het is echt een proces, pijnlijk. Doch de Heere heeft Zijn middelen om ook dit weer af te snijden. Want het volgende kwam voor onze aandacht: "Wie zijn hand aan de ploeg slaat, en ziet naar hetgeen achter is, die is niet bekwaam tot het koninkrijk Gods." We mochten dus niet meer achterom zien, doch vooruit. Elburg was de plaats waar God ons hebben wilde.

Na deze aanval volgde nog weer andere. We wilden ons ja-woord terugnemen. Alle voorbereidingen daartoe hadden we in onze gedachten al genomen. Vergissen is tenslotte menselijk. Het kon ook ons overkomen. Het zou dan voor Elburg wel een tegenvaller zijn en voor Dordrecht een meevaller.

Doch ook hier gaf de Heere weer Zijn woord te verstaan: "Uw ja zij ja, en uw neen neen. En al wat boven dezelve is, is uit de boze". We hebben in deze weg geleerd dat het in de strijd verkeren, iets anders is, dan over strijd praten.

Doch Gij **HEER** alleen, Gij zijt
Verwinnaar in de strijd
En geeft Uw volk de zegen.

We hopen D.V. vrijdag 25 april n.m. 7.30 uur afscheid te preken en hopen met God naar onze nieuwe gemeente te gaan. Verdiensten zijn er onzerzijds niet. Het zal enkel genade zijn, als Hij ons ook dáár nog met Zijn zegen zou willen vergezellen, en mede door onze bediening Zijn koninkrijk nog zou willen doen komen.

We zijn ons ook bewust dat ons vertrek velen in Dordrecht zwaar zal vallen. We hebben u dit alles geschreven opdat u weten zou dat ons vertrek geen vlucht is, en om alle fantasieën, die er toch zijn, de kop in te drukken. God ontferme Zich over de gemeente Dordrecht. Die tot de één zegt: Ga, en hij gaat, kan ook tot de ander zeggen: Kom, en hij komt.

Wij moeten aan Dordrecht sterven en Dor-

drecht aan ons, al zal Dordrecht in onze gedachten onuitwisbaar blijven.

En niet alleen in onze gedachten, maar ook in die van onze vrouw en kinderen. Allen hebben op hun wijze meegewerkt aan het welzijn van de gemeente, wat we als een zegen van God mogen zien.

En wat verder ook verandert, de Heere is gisteren en heden Dezelfde, tot in der eeuwigheid.

Uw u nooit vergetende,

Ds. H.C. v.d. Ent.
Mevr. v.d. Ent - Middelhoek.
De kinderen.

Voor de jeugd

Nehemia 12

Beste jongelui!

"Och HEERE, laat toch Uw oor opmerkende zijn op het gebed Uws knechts, en op het gebed Uwer knechten, die lust hebben Uwen Naam te vrezen, en doe het toch Uw knecht heden wel gelukken, en geef hem barmhartigheid voor het aangezicht dezes mans. Ik nu was des konings schenker."

Neh. 1 : 11.

Daar kan in korte tijd veel gebeuren. Het vorige artikel werd nog geschreven in Dordrecht. En nu zitten we achter de schrijfmachine in Elburg. Zoals jullie weten hebben we het beroep naar Elburg aangenomen. Inmiddels hebben we daar ook onze intrede gedaan. Dat is een drukke dienst geweest. Het was ook een heel mooie dienst. Wij gaan daar verder niet over schrijven, daar de eindredakteur dit wel zal doen. Alleen één ding wil ik wel verhalen, daar deze bescheiden vriend hier wel niet over zal schrijven. Hij heeft namelijk zelf gesproken namens alle vrienden. En dat was een hartelijk, welgemeend woord, met een rijke zegenwens tot inhoud. Ik geloof dat het gepast is, hem daar voor ook in ons blad hartelijk te bedanken, temeer daar hij namens allen gesproken heeft. Hij heeft zelf al de leeftijd der zeer sterken mogen bereiken. Hij is nog steeds in actieve dienst. Hij staat ook altijd nog in zijn eerste gemeente. Niet dat hij daar nooit vandaan gekund heeft, want in de loop der jaren zijn er verschillende beroepen op hem uitgebracht, doch nimmer heeft hij zich geroepen gevoeld om Meerkerk te verwisselen voor een andere plaats. God gaat met elk van Zijn knechten een eigen weg. Men is hem in Meerkerk ook nog niet zat. Het ongeluk wat hem laatst overkomen is, is hij ook weer wonderlijk te boven gekomen. De Heere gedenke hem ook in de verdere avond van zijn leven. Het was ons een behoefte, om die vriend, die al zoveel voor ons blad gedaan heeft, even naar voren te halen. Ik vermoed niet dat iemand dit ons zal kwalijk nemen.

We hebben de vorige keer Nehemia in het gebed achter gelaten. En in dit artikel komen wij hem weer biddende tegen. Niet dat zijn gebed een eindeloos verhaal van woorden is geweest, maar als je een gebed gaat overdenken, dan is daar natuurlijk meer tijd mee gemoeid, dan wanneer je het allemaal maar opschrijft. Als we daarmee klaar waren, dan zouden we de lezers heel eenvoudig kunnen verwijzen naar wat er in Nehemia 1 staat. Het 11e vers vormt het slot van zijn gebed. Het begint weer met: Och HEERE. In vers 5 zijn wij die uitdrukking ook tegen gekomen. Het komt voort uit het diepst van zijn hart. Het is maar niet een afgezaagde term, zoals deze uitdrukking ook wel eens gebruikt wordt. Als hij daarvoor moet dienen, is het natuurlijk maar een kwalijke zaak. Doch als het een weergave is, van de nood die er leeft in het hart, is het een goede zaak. En dat is het alleen, wanneer men in zijn bidden door de Heilige Geest geleid wordt. Wanneer dat gebeurt, is het een gebed uit God. En wat uit God is, wordt ook altijd weer door God verhoord. Er worden heel veel gebeden opgezonden, waarvan dit niet gezegd kan worden. Ik las eens van een dominee, die veel moest bidden, want zo gaat het nu eenmaal, als je ambtshalve daartoe geroepen wordt, dat heel veel van zijn gebeden niets meer waren dan een "pater noster". Dat is een manier van bidden, zoals je dat bij de roomsen tegen-

komt. Men bidt dan steeds op dezelfde manier zijn kralenkrans rond. Men doet het automatisch. Denkt er helemaal niet bij na. En men heeft er genoeg aan te denken dat men zijn plicht weer vervuld heeft. Wie eerlijk is in dit heilig gebeuren voor het aangezicht van God, zal veel oorzaak vinden om over zijn manier van bidden, ook weer vergeving af te smeken. Ik zou zeggen: Denk hier maar eens over na, en en laat een ieder steeds weer toezien voor zichzelf. Want we hebben met een heilig God te doen. Hij ziet niet aan wat voor ogen is, maar Hij ziet het hart aan.

... laat toch Uw oor opmerkende zijn op het gebed Uws knechts, en op het gebed Uwer knechten, die lust hebben Uwen Naam te vrezen. Als jullie goed naar deze woorden weten te luisteren, dan kun je daarin bemerken, met een man te doen te hebben, die uit en van zichzelf geen rechten kan laten gelden voor het aangezicht van God. Hij mocht zich door genade weten een knecht te zijn van God. Iemand die niet boven God stond en ook niet er naast, maar er onder. Dit op te merken, is niet voor niets. Want niemand staat boven God. Dat kunnen wij allemaal weten en dat zullen alle lezers ook wel toestemmen. Doch hoe is het als het op de praktijk van het leven aankomt? Dan staat een mens in zijn bestaan rechthebbend tegenover God. Dan moet God maar doen wat de mens van hem begeert. En als we dan niet op onze wenken bediend worden, hebben we al gauw kritiek op God. We beleven dan niet de afhankelijkheid van God, doch zijn in het diepst van onze gedachten eigenlijk zelf God. Niet Hij beveelt, maar wij bevelen. Het "als God zijn" is de rampzalige erfenis die we van Adam en Eva hebben meegekregen vanuit het paradijs. Niet de ootmoed, maar wel de hoogmoed is ons aangeboren. Bij Nehemia was het door genade anders. En niet alleen bij hem, maar ook bij anderen. Want hij spreekt ook over het gebed van de andere knechten, die lust hebben Uwen Naam te vrezen. Daar waren er dus meerderen die met ootmoedigheid bekleed waren. Zij worden ook knechten genoemd. Dat zijn mensen die God willen dienen met hun gehele hart. Zij hebben lust om de Naam des HEEREN te vrezen. Het woord HEERE staat weer met allemaal hoofdletters geschreven. Dat wil zeggen dat er in het oorspronkelijke de verbandsnaam staat.

Zij waren door genade aan de HEERE verbonden. En deze verbinding was niet bij de mens vandaan tot stand gekomen, maar bij God vandaan. Dat werd door Nehemia niet alleen beleden, maar ook beleefd, gelijk dit ook bij die hier genoemde knechten het geval was. Velen belijden het tegenwoordig. En niet alleen nu, doch dat is alle eeuwen door al zo geweest. Men noemt zich dan bondelingen. En in uitwendige zin heeft men nog gelijk ook, terwijl men er inwendig nog nooit iets van heeft beleefd. En dat komt hierin uit, dat men geen lust heeft om de HEERE te vrezen. Want daar komt het tenslotte op aan.

Het is daarom voor ons persoonlijk iedere keer weer een vraag of we lust hebben om de HEERE te vrezen? Hij is het allerhoogst en eeuwig Goed. Hij is het zo waard. Want dag bij dag overlaadt Hij ons met Zijne gunstbewijzen. Dat zijn ook al zaken, waar we aan gewoon raken. We zeggen het zo vlot dat we niets hebben verdiend. Doch als het er op aankomt hebben we alles verdiend. Wanneer we aan onszelf worden ontdekt, wordt het anders. Dan worden alle weldaden gezien als genadegaven van God. In natuurlijk opzicht, en ook in geestelijk opzicht. Dan worden we klein voor God. Dan wordt God groot in onze ogen, en dan is Hij zo goed als Hij groot is. God is groot en wij begrijpen niet. God is ook goed en wij begrijpen dat dan ook niet. We komen dan in het wonder terecht.

Beste vrienden, weten jullie daar ook iets van? Die regel uit Psalm 25 zal jullie wel bekend zijn: Wie heeft lust de HEERE te vrezen. Het allerhoogst en eeuwig goed? Durven jullie hier "ja" op te zeggen? Het woord vrezen moet dan niet worden opgevat, in de zin van "bang zijn voor", doch in de zin van liefhebben, ontzag hebben voor God. Dat is God kinderlijk vrezen. Men is dan niet bang voor God, doch heeft wel ontzag voor God en

ook voor Zijn gebod. Men is bang voor de zonde, en heeft lust om te doen datgene wat de Heere behaagt. Het is groot als de vraag naar de vreze des HEEREN positief beantwoord mag worden. Wél hem, die 't Opperwezen, Dus kinderlijk mag vrezen.

... en doe het toch uwen knecht wel gelukken, en geef hem barmhartigheid voor het aangezicht dezes mans. Ik nu was des konings schenker. Nehemia was geen man, die na zijn bidden klaar was. Het was bij hem: Bid en werk. Na het vernemen van de droeve toestand in Jeruzalem, was er bij deze man, in hoogheid gezeten, hij was des konings schenker, een plan geboren. Welk plan wordt hier nog niet gezegd. Dat komt in het vervolg tot openbaring. Wel is nu reeds duidelijk dat er iets moest gaan gebeuren. Hij kon er niet zomaar bij gaan zitten. De handen moesten uit de mouwen worden gestoken. Ik geloof dat hier voor ons ook lering in zit. Want veel mensen bidden wel, doch als het op werken aankomt, zijn zij liever lui dan moe. En dat deugt natuurlijk niet. Daar moet in het leven gebeden worden, maar ook gewerkt. En dan moet de uitleg van alle arbeid biddend worden afgewacht. De arbeid kan dan ook wel eens een offer vragen, gelijk dat in het leven van Nehemia ook het geval geweest is. Doch voor de dienst van God is het niet gauw te veel. Wie God waarlijk lief heeft, heeft ook alles voor God over. Is dat bij jullie ook zo? Een vraag, wel de moeite waard om er over na te denken.

Ik moet nu weer gaan eindigen. Ik wil alleen nog mijn adresverandering opgeven. Dat is van nu af: Wildemaetstraat 1, 8081 AG Elburg, telefoon 05250 - 1531.

Ontvangt de hartelijke groeten van jullie aller vriend. Wat ook verandert in het leven, dat niet!

Ds. H.C. v.d. Ent.

Boekbespreking

Boeken van T. Wever b.v.

Postbus 59, Franeker, tel. 05170-3147

1. **Vergeef mij, Natasja** door Sergei Kourdakov.

Van dit boek is al de 12e druk verschenen. De eerste druk was van juli 1974. Het is duidelijk dat dit boek een gunstig onthaal gevonden heeft.

Kourdakov beschrijft in dit boek zijn eigen ervaringen. Hij was eerst een volslagen communist en ijverde zeer voor het communisme. Hij deed mee aan de vervolging van christenen. Hij stond aan het hoofd van een groep die samenkomsten van christenen moest verstoren, de aanwezigen moest mishandelen en steeds weer een paar leiders moest gevangennemen, die er dan op konden rekenen, dat ze van hun vrijheid beroofd werden en jarenlang in strafkampen moesten verkeren onder allerlei treurige omstandigheden. De schrijver begon langzamerhand genoeg te krijgen van deze taak. Het ging hem hoe langer hoe meer tegen de borst stuiten. Hij zag hoe deze mishandelde mensen steeds weer op een beschamende wijze reageerden. Hij weigerde tenslotte verder op deze wijze mede te werken. Vanaf dat ogenblik was hij in een andere positie gekomen. Hij kon zijn studie nog voltooien en kwam op een Russisch oorlogsschip. Hij kwam voor de Amerikaanse kust en wist te ontvluchten. Het was een waagstuk, hij sprong overboord en wist het land te bereiken. Hij moest nog allerlei doormaken eer hij een vrij man was. Hij was er van overtuigd dat zijn gangen door de Russen werden nagegaan. Toch verhinderde dit hem niet om overal te gaan spreken. Het heeft niet lang geduurd, want na korte tijd werd hij doodgeschoten.

Het geheel is een treffend verhaal. We lezen in dit boek veel van de Russische methoden in het vervolgen, pijnigen en straffen van schuldige en onschuldige mensen. Het is huiveringwekkend. We krijgen niet de indruk dat al de groepen christenen in Rusland even behoudend zijn. We vinden onder hen allerlei richtingen. Dat neemt niet weg, dat zij zeer veel moeten lijden, wanneer zij vrijmoedig blijven getuigen.

Het boek telt 256 blz. en kost als paperback f 21,50.

KANOUSKY

de jeugdige Indiaan

3. Een bezoek aan de Stad (vervolg).

"Ik ben graag vrolijk Jozef. Maar als er zulk een plaats is wil ik daar niet graag naar toe gaan. Die meneer zei, dat de hel een vreselijke plaats van ellende is".

"Kom!" antwoordde Jozef: "Jij zult niet naar de hel gaan, jongen!"

"Maar is er zulk een plaats?" vroeg Kanousky vurig. "Ja", zei Jozef met enige aarzeling.

"Waar is die plaats voor? Wie wonen daar?" vroeg de Indiaan.

"Dieven en moordenaars gaan daarheen als zij sterven", sprak Jozef.

"Ik wil daar graag meer van weten. Maar de meneer sprak veel van God. Ik denk, dat ik die naam meer gehoord heb", zei Kanousky.

"Ja, soms hoor ik jou die naam uitroepen, en andere knechten doen soms hetzelfde. Met hen zeg je vaak "God" als je kwaad bent, maar dan dacht ik er niet over na".

De eenvoudigheid van de opmerkingen deed Jozef lachen, hoewel de opmerkingen van de knaap een geheel andere stemming in zijn gemoed hadden behoren te brengen. Kanousky evenwel wachtte op een antwoord, en Jozef zeide daarop: "God heeft jou en de hele wereld gemaakt".

"God heeft mij en gehele wereld gemaakt", riep Kanousky uit, "dat heb ik nog nooit gehoord. Ik wil er graag meer van deze dingen weten".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

"Wel", mompelde Jozef, "zeg er nu maar niet meer van, want wij moeten er over gaan denken om naar huis terug te keren".

mede-dienstknachten waren besloten hem uit te lachen om zijn godsdienst. Zodra hij bij hen was, vroegen zij hem of hij zijn sombere gedachten al kwijt was geraakt. Hij antwoordde, dat hij zou proberen er niet meer aan te denken en hij hoopte zo vrolijk en prettig te kunnen zijn als voorheen.

Vanaf dat ogenblik probeerde Kanousky elke overtuiging te onderdrukken en al die onderwerpen te vergeten, die zo'n beroering en onrust in hem hadden teweeggebracht. En inderdaad, iedereen dacht dat hij vrolijker was dan gewoonlijk.

In "Irene" bent u voor eten en drinken en logeren onder eigen mensen, die op gezellige, vakkundige en betaalbare wijze aan uw wensen voldoen!

HOTEL - PENSION

'IRENE'

Fam. Bostelaar

ELSPEET

tel. 05779 - 1236

OOSTKAPELLE

tel. 01188 - 2929

WESTKAPELLE

TE HUUR

Vakantiehuis en luxe starcaravan op zeer mooi en rustig plekje op boerderij bij het strand. Telefoon 01187 - 1441

SLANK WORDEN EN ... BLIJVEN

Na 1 à 2 weken gaat U resultaten zien. Langzaam misschien, maar zeer zeker. Dat is de natuurlijke methode. Bovendien zijn onze geheel plantaardige vermageringstabletjes het ideale middel om verstopping te voorkomen. Kuur voor een maand f 20,-.

DROGISTERIJ SIKKING

Barrevoetstraat 5, 2011 WL Haarlem Tel. 023 - 312882/324606. Postgiro 190609.

A.s. TH-student zoekt

KAMER

in Delft. Tel. 01131 - 2109.

Stationssingel 50
Tel. 08385 - 13978
Postbus 177
3900 AD Veenendaal

■ Ga er in 't voorjaar even uit. U zoekt uw eigen, huiselijke sfeer, zonder T.V.?

Bel pension "REPOS AILLEURS" te Driebergen, dicht bij kerk en bos. Tel. 03438 - 12466.

DRIEBERGEN

Door omstandigheden nog te huur onze zonnige eensgezinswoning, per 5 - 25 juli. Telefoon 03438 - 16514.

Wel eens op

TEXEL

geweest?

Beslist de moeite waard. Bos, duinen, zee, vogelbroedplaatsen, visgelegenheden, etc., en ... rust.

U kunt op

'DE VERRASSING'

gebruik maken van

volledig pension voor groot en klein.

Prijzen v.a. f 285,- p.w.

Of u kunt kiezen voor een bungalow met alle comfort of sta-caravan.

Voor 60-plussers speciale voor- en naseizoenprijzen.

Vraag vrijblijvend onze kleurenfolder aan.

Tel. 02223-661 of 391.

Weet u of uw kinderen wie à Marck, Trigland of b.v. Udemans waren?

HET BLIJVENDE WOORD, geeft daarop een antwoord!

Dit prachtige boek in kloek formaat, 20 x 29 cm, met 60 fraaie kleurenfoto's van historische kerkgebouwen en een beschrijving van het leven en werken van de predikanten die daarin, **naar het blijvende Woord**, de beginselen der Reformatie hebben uitgedragen, alsmede hun portretten, kost slechts **f 42,50**

Uw boekhandelaar heeft het in voorraad

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING

ANTWOORDNR. 18 3300 WB DORDRECHT

KERKBOW OOSTKAPELLE

De kerkeraad der Ger. Gem. Oostkapelle vraagt

GELD TER LEEN OP SCHULDBEKENTENIS

voor financiering nieuw te bouwen kerk. De kerk moet ruim opgesteld worden in verband met het vele kerkbezoek in de zomermaanden, en daardoor ook meerdere kosten met zich meebrengt.

Wij vragen om uw hulp, en houden ons aanbevelen voor giften, leningen met en zonder rente. Na ontvangst van het bedrag wordt u direct de schuldbekentenis toegezonden.

Ons gironummer 3442977 en ons banknummer 650647513, Ned. Middenstandsspaarbank Diemen, agentschap Oostkapelle. Beide nummers t.n.v. Bouwfonds Ger. Gem. Oostkapelle.

Graag geven wij u inlichtingen. Telefoon 01188 - 1955.

DE PENNINGMEESTER, P. DE VISSER, OUDE DOMBURGSEWEG 4, OOSTKAPELLE.

STICHTING „REFORMATORISCHE HULPACTIE WOORD & DAAD

WOORD & DAAD

Tel. 01830 - 24288
Postbus 560
4200 AN Gorinchem
Postbank 30.20.900
ABN 50.98.11.566
m.v.v. DRM-hospitaal

HET DEBORAH RETIEF MEMORIAL HOSPITAL

IN MOCHUDI (BOTSWANA)

Geneesheer-direkteur dr. A.A. Tanis

VERZOEKT DRINGEND HULP

bij de aanvulling/vervanging van het instrumentarium.

Het benodigde kan grotendeels tegen scherp verlaagde prijzen worden verkregen uit enige ziekenhuizen hier te lande die binnenkort worden gesloten.

WIE HELPT?

Inclusief de kosten van het vervoer is f 40.000.- nodig!

Het DRM-hospitaal is van origine een zendingsziekenhuis; het ressorteert thans onder de plaatselijke Nederduits Geref. Kerk maar heeft zijn missionaire karakter volledig behouden.

